

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

79. An iudex laicus possit iudicare causam clericorum, qui hæredes sunt alicuius sæcularis, & causa ante eius mortem coram se incepta? Et an instantia capta contra clericum coram iudice Ecclesiastico ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. LXXVIII. & c. 137

& sententia ferenda sit contra reum principalem, & Clericus assistens liti propter proprium interesse non reus est propriè, licet forum & partes rei sequi teneatur: ergo &c.

2. Verum contrarium sententiam docet Martha de iuris p. 4. centur. 1. cas. 35. n. 21. & ita fuisse sapientissimè indicatum obseruat Maranta in speculo p. 3. dist. 11. n. 78. Capycius dec. 167. n. 7. Grammaticus dec. 21. & alij quos citat Squillante de priuileg. Cleric. cap. 7. dubit. 5. num. 80. Dicendum est igitur Ecclesiasticos venditores laudatos in actores & defensores debere remitti ad suum iudicem competentem; Clericus enim non potest consentire in laicum iudicem, vt patet in cap. si diligenti, de foro compet. & reuera in tali casu consentiret, nam citatur à iudice laico ad defensionem causæ; & vocatur, & notificatur vt illam defendat, sub pretextu quòd tenetur ad euersionem, vnde necessitate coactus ad iudicium accedit, quæ omnia sunt contra immunitatem Ecclesiasticam, & opinio contraria tunc esset admittenda, quando Clericus venditor denunciatus canonice coram iudice Ecclesiastico de eius licentia vellet defendere emptorem coram iudice laico.

RESOL. LXXVIII.

An Clerici ex vi statuti laicalis possint conueniri pro iure congrui, vel laicos conuenire?

Et an Clerici ligentur statuto laicorum de causis compromittendis inter affines, ita vt ipsi possint alios compellere, & compelli ad compromittendum?

Et explanatur, quod statuta laicorum profunt Clericis licet eis non aequè noceant; vnde Clerici possunt vii statutis, & consuetudinibus laicorum quatenus concernunt eorum fauorem, non autem e contra. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 43.

§. 1. **A**liqui vtrumque affirmant, vide Giurbani dec. 25. num. 10. aliqui verò vtrumque negant, vide Riccius p. 3. dec. 180. n. 3.

2. Sed mihi placet opinio sapientissimi Surdi lib. 1. conf. 2. num. 14. & aliorum asserentium, ius congrui, seu retractus non habere locum in clericis passiuè, sed actiuè tantum & ideo possunt Clerici agere iure congrui contra laicos, non autem laici contra clericos; & ratio est, quia statuta laicorum prolunt clericis, licet eis non aequè noceant, vnde clerici possunt vii statutis, & consuetudinibus laicorum, quatenus concernunt eorum fauorem, non autem e contra, vt optimè notat Bald. lib. 1. conf. 3. Crauet. lib. 3. conf. 44. n. 6. & Molfes. in consuet. Neapol. tom. 1. p. 2. 97. n. 41. & tom. 2. conf. 23. num. 7. Franchus dec. 285. num. 5. Abbas in cap. constitutus. nu. 4. de in integ. restit. num. 5. Glossa in cap. nouit. vers. quicumque, de iudiciis Hòed. lib. 2. conf. 20. num. 2. Flaminus de Rubeis lib. 1. conf. 2. n. 26. & 27. & alij.

3. Scio circa presentem quæstionem Carol. de Grassis de effect. cler. eff. num. 388. multos casus distinguere, sed tu absolute nostram sententiam tene. Sicut etiam tenendam esse puto in alia simili quæstione, v. g. an Clerici ligentur statuto laicorum de causis compromittendis inter affines, ita vt ipsi possint alios compellere, & compelli ad compromittendum; nam respondeo clericos nequaquam ligari prædicto statuto passiuè, sed tantum actiuè, & sic non posse cogi ad compromittendum; quamuis possint alios cogere, & ratio est, vt diximus, quia clerici gaudent priuilegiis laicorum statutariis pro se non autem contra se; & ita hanc sententiam docent plures DD. quos citat, & sequitur dictus de Grassis loco cit. num. 424.

Tom. I X.

quidquid in contrarium asserat Riccius in collect. dec. p. 1. collect. 171. Capycius dec. 66. n. 1. & 5. Borellus de compromitt. §. 1. gloss. 3. num. 224. Thorus in compend. dec. Neap. vers. Clericus, & alij.

RESOL. LXXIX.

An index laicus possit iudicare causam Clericorum, qui heredes sunt alicuius secularis & causa ante eius mortem coram se incepta?

Et an instantia capta contra clericum coram iudice Ecclesiastico debeat continuari contra laicum heredem Clerici coram eodem iudice? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 25. aliàs 24.

§. 1. **A**ffirmatiuè communiter respondent, & tenent Doctores, quos citat, & sequitur D. Carol. de Grassis de effect. cler. eff. n. 282. quibus ego addo Ioan. de Heuia in Curia Philipp. p. 1. §. 5. num. 29. Castillo p. 1. dec. 2. Coriolanus in Bull. Cæn. excomm. 16. fol. mibi 945. Megalam in 3. p. lib. 3. c. 10. n. 59. Grassus in dec. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 128. Rodriquez in summ. nouissima, tom. 1. c. 216. n. 15. Ceuallos tr. de cognit. per viam viol. p. 2. q. 40. n. 9. qui citat plures Iuriconsultos, & Reginald. tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 352. vbi sic ait: [Clericus, ratione hereditatis, quam accipit à laico, subicitur foro seculari; & ideo omnes lites, quæ inceptæ fuerint viuente laico defuncto, ipse Clericus hæret coram eodem seculari Iudice prosequi debet. Aliæ autem lites circa bona defuncti, vel actiones, veniunt debent ad Iudicem Ecclesiasticum.] Ita ille.

2. Sed non defunt Doctores, qui contrariam sententiam docent, vt Bonac. de leg. disp. 10. q. 2. p. 1. §. 1. n. 25. & Ambrosinus de immunit. Eccl. c. 20. n. 45. qui asserunt; quòd Clericus hæres laici non tenetur coram Iudice seculari prosequi litem iam ceptam contra laicum, cui successit; sed denuò erit super eadem re, vel actione, coram Ecclesiastico conueniendus. Et ratio est: quia militat eadem ratio emptionis, vel si lis sit incepta, vel non. Et sequeretur ex contraria sententia magnum inconueniens, nempe, quòd sequuta sententia condemnatoria contra Clericum hæredem laici, ista sententia feriret de vento, postquam exequi non possit, nisi per Iudicem Ecclesiasticum, qui, cum non subiaceat eidem Principi, cui subest Iudex laicus, non teneatur dictam sententiam exequi. Vide etiam Marc. Antonium lib. 1. ref. 49. n. 2. vbi probat ex multis, quòd instantia inchoata coram Iudice seculari contra laicum defunctum, cui successit hæres Clericus, non continuatur in Clericum, qui debet propterea conueniri coram Ecclesiastico: & hæc sententia mihi placet. Notandum est etiam, quòd prima sententia limitatur à DD. citatis multipliciter, vt patet ex Grasso vbi sup. n. 290. & seq. & secundum illam instantia cepta contra Clericum coram Iudice Ecclesiastico, debet continuari contra laicum heredem Clerici eotam, eodem Iudice. Sic docet Riccius p. 4. dec. 118. per totam.

RESOL. LXXX.

An Clericus succedens in bonis laici, sit propter illa bona vocandus in iudicium coram iudice laico, ante quem iam causa incepta erat?

Et an Clericus, qui coram iudice laico recepit depositum, possit à iudice laico ad illud reddendum cogi?

Et an Clericus citatus coram laico, si putans sua interesse compareat, teneatur stare sententia à iudice laico lata?

M 3

Et